

**Rantalaiduntaminen
vaatii viljelijältä paljon
työtä, mutta se tuo myös
iloa eläinten hyvinvoinnin
sekä maiseman ja luonto-
arvojen parantumisen
myötä.**

Lisätieto:

Merenrantalaidunnusta luonnon ja ihmisten hyväksi (RANTAL Aidun) -hankkeen tavoitteena on kestävä, vaikuttava ja arvostettu rantalaiduntaminen.

Hankkeen toteuttajat: Luonnonvarakeskus, ProAgria Oulu / Oulun Maa- ja kotitalousnaiset, Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL) ja Helsingin yliopisto.

Rahoitus: Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahasto.

Nettisivut: rantalaidun.luke.fi

Laidunpankista löydät laidunnustietoa ja sopimusmalleja onnistuneen sopimuslaiduntauksen tueksi: laidunpankki.fi

Kuvat: Takakannen suokukko-kuva Matti Alasaarela, muut kuvat Marika Laurila, Luonnonvarakeskus.

Rantalaitumet ovat Perämeren rannikon luontohelmiä

Perämeren rannikon matalakasvuiset merenrantaniityt ovat tärkeä elinympäristö monille lintu- ja kasvilajeille. Säilyäkseen avoimina ja matalakasvuisina rantaniityt vaativat säännöllistä hoitoa.

Luontotyyppinä äärimmäisen uhanalaisten merenrantaniittyjen tärkein ja kustannustehokkain hoitomuoto on laidunnus. Valtaosa Suomen merenrantaniityistä keskittyy Pohjois-Pohjanmaalle, jossa hoidon piiriin on saatu noin 5500 hehtaaria merenrantoja 2020-luvun alkuun mennessä. Suurin osa niistä hoidetaan laiduntauksella.

Yhteistyöllä ja hoitotoimenpiteillä on saavutettu erinomaisia tuloksia merenrantaniittyjen ja niiden lajien tilan parantamisessa.

Tervetuloa tutustumaan merenrantaniittyjen luontoarteisiin, upeisiin maisemiin ja niiden hoitajiin!

Laiduntaminen ylläpitää monimuotoista rantaluontoa

Linnuista uhanalaiset kahlaajalinnut etelänsuosirri, suokukko ja mustapyrstökuri ovat paljolti riippuvaisia avoimista merenrantaniityistä. Ne ovat tärkeitä pesimä-, ruokailu- tai levähdysalueita myös esimerkiksi jouhi- ja lapasorsalle, kiurulle, keltavästäräkille sekä monille hanhilajeille kuten äärimmäisen uhanalaiselle kiljuhanhelle.

Perämeren rantaniittyjen eräs kauneimmista kasviaarteista on ruijannuokkuesikko. Se on selvästi hyötynyt rantojen laidunnuksesta ja niitosta. Muita laidunnuksesta hyötyviä merenrantaniittyjen kasvilajeja ovat muun muassa somersara, perämerensilmäruoho, hetekaali, paunikko ja äärimmäisen uhanalainen rönsysorsimo. Laidunnus pitää kurissa korkeampia kilpailevia kasveja kuten järvi-ruokoa ja luo näin tilaa matalakasvuisille lajeille.

Avoin rantamaisema tarjoaa silmäniloa

Positiiviset luontovaikutukset parantavat myös ranta-alueiden virkistyskäyttömahdollisuuksia. Monipuolisesta linnustosta hyötyvät niin lintuharrastajat kuin metsästäjät. Hoidon myötä avoimeksi muuttuneet rantamaisemat ja laiduntavat eläimet ilahduttavat sekä seudun asukkaita että matkailijoita.

Hoidettu maisema ja sen monimuotoinen luonto luovat positiivista mielikuvaa ja hyödyttävät kaikkia maaseudun yritystoimijoita.

Lannan hyödyt ja haitat

Laidunnuksen myötä ravinteiden määrä rantalaitumella vähenee, sillä osa syödyn kasvillisuuden ravinteista sitoutuu eläinten kasvuun. Osa ravinteista palaa lannan mukana laitumelle, jossa ne tulevat uudestaan kasvien käyttöön.

Laiduneläinten lanta voi aiheuttaa hygieniahaittoja läheisille uimarannoille päätyessään. Lampaiden ja nautojen lannan mikrobin ei kuitenkaan ole havaittu aiheuttavan merkittävää infektioriskiä rantalaidunten läheisyydessä sijaitsevilla uimarannoilla. Rannoilla havaitut ulostemikrobit voivat olla peräisin myös uimareista itsestään, rantojen läheisyydessä pesivistä linnuista tai asutuksen jätevesipäästöistä.

Laiduneläinten lanta on elintärkeää monille hyönteislajeille. Siitä riippuvaisia ovat muun muassa lukuisat kovakuoriaiset, kaksisiipiset ja pistiäiset. Lannan hyönteiskuhinaa hyödyntävät ravintonaan esimerkiksi linnut.

Merenrantaniityt ovat tärkeitä laidunalueita maataloille

Rantalaiduntaminen on taloudellisesti merkittävä tulonlähde viljelijöille alueen hoidosta saatavan korvauksen vuoksi. Nauta- ja lammastilat voivat tuotteistaa luonnonlaidunten hoitoa tai luonnonlaidunlihaa ja saada lisäarvoa tuotteilleen.

Hoidetuilla rantaniityillä ja avoimilla maisemilla voi olla taloudellista merkitystä myös muille elinkeinoille esimerkiksi lisääntyneiden matkailijamäärien kautta.

Rantalaidun on laiduneläimen lajinmukainen elinympäristö

Laiduntaminen edistää tutkitusti laiduntavien eläinten hyvinvointia. Luonnonlaitumella laiduneläimet pystyvät käyttäytymään lajityypillisellä tavalla. Vapaa liikkuminen edistää eläinten terveyttä ja hyvinvointia. Avoin keskustelu sopimusosapuolien kesken antaa varmuuden, että asiat tehdään sopimuksen mukaan ja uhanalaisten lajien elinympäristöjä huomioiden.

Rantaniittyjen hoito on suunnitelmallista ja pitkäjänteistä työtä.

Hoitotyötä tehdään yhteistyössä eri tahojen kanssa. Tavoitteena on jokaista osapuolta hyödyttävä, mahdollisimman kestävä ja taloudellinen toteutus.

